

Complexnummer: 517031

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Begraafplaatshek e.d.

Aantal complexonderdelen

5

Monumentnummers van complexonderdelen

517032, 517033, 525709, 525710, 525711

Woonplaats

Schijndel

Gemeente

Meerijstad

Provincie

Noord-Brabant

Locatie van het hoofdobject

Bij Rietbeemdweg 15, 5482 JA te Schijndel

Complexomschrijving

Inleiding.

Op de r.-k. begraafplaats aan de Rietbeemdweg te Schijndel bevinden zich vijf objecten die voor bescherming in aanmerking komen: het BEGRAAFPLAATSHEK, waarin het TOEGANGSHEK, met HEKPIJLERS en SCULPTUREN (1), een KRUISBEELD (2), een GRAFMONUMENT (3), een FAMILIEGRAF (4) en nog een GRAFMONUMENT (5).

De begraafplaats beslaat een rechthoekige, op het zuidoosten georiënteerde plattegrond en ligt ingeklemd tussen de Rietbeemdweg, de Deken Baekersstraat, de Mgr. Bekkersstraat en het belendende perceel in het noordoosten.

Onder invloed van de ideeën van de Verlichting veranderde in de loop van de achttiende eeuw de gewoonte om de doden in en om de kerken te begraven. Na eerdere, vruchteloze pogingen werd in 1810, na de inlijving van ons land door de Fransen, een definitief algeheel verbod van kracht welk uiteindelijk ook in Schijndel een einde maakte aan het begraven in en om de kerk. Na het vertrek van de Fransen volgde in 1829 een gelijkkluidend Koninklijk Besluit dat het begraven van de doden binnen de bebouwde kom verbod. In Schijndel werd uitgeweken naar voornoemd terrein dat diende ter vervanging van de rondom de Sint Servatiuskerk aan de Markt aangelegde begraafplaats.

Omschrijving.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De begraafplaats ligt op een rechthoekig terrein dat aan drie zijden is omzoomd met een coniferenhaag en aan de Rietbeemdweg -de voorzijde- is afgezet met het hekwerk tussen pijlers voorzien van sculpturen. In dit hekwerk bevinden zich twee toegangen waarachter twee laantjes naar de achterzijde van de begraafplaats voeren. Achter de rechertoegang staan aan weerszijden van dit laantje beuken en bevindt zich direct achter de toegang een halfrond plaatsje met beukenhaag. Aan het einde van dit rechter laantje staat het kruisbeeld. Langs het rechter laantje liggen veel vrij recente graven. De indeling van de begraafplaats aan het linker laantje is strikt hiërarchisch naar maatschappelijke positie. Aan het linker laantje liggen van achteren naar voren: kindergraven, graven van de geestelijkheid (waaronder het te beschermen grafmonument van pastoor Antonius van Alphen), graven van notabelen (waaronder twee te beschermen grafmonumenten van de familie Bolsius) en graven van de overigen.

Waardering

Het complex, bestaande uit een begraafplaatshek, waarin toegangshekken met pijlers en sculpturen, verder een kruisbeeld en drie grafmonumenten, is van algemeen belang.

Het heeft cultuurhistorische waarden als bijzondere uitdrukking van de ontwikkeling van de rooms-katholieke grafcultuur in de tweede helft van de negentiende eeuw en, in het geval van de grafmonumenten, van een sociale ontwikkeling.

Verder is het cultuurhistorisch waardevol daar in het complex technische en typologische -en daarmee innovatieve- ontwikkelingen tot uitdrukking komen.

Het complex bezit kunsthistorische waarden wegens de hoogwaardige esthetische kwaliteit, de bijzondere ornamentiek van diverse ontwerpen en het zeer gevarieerde materiaalgebruik (onder andere hardsteen, (geprofileerde) baksteen, cementsteen, zandsteen, kalksteen, marmer, smeed- en gietijzer).

Het complex is van belang wegens de gaafheid van de te beschermen objecten en de zeldzaamheid van enkele onderdelen.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 517032

Status rijksmonument
Inschrijving register* 18 december 2001
Kadaster deel/nr 82734/27

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Schijndel Meierijstad Noord-Brabant

Locatiennaam Locatieomschrijving
Schijndel Baekersstr./Bekkersstr.

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Schijndel G 1309

Omschrijving**

Inleiding.

Ter afscheiding van de Rietbeemdweg bevindt zich aan de noordwestzijde een HEK tussen HEKPIJLERS met daarin twee TOEGANGSHEKKEN, eveneens tussen HEKPIJLERS, welke laatste bekrond zijn met SCULPTUREN.

Het geheel is omstreeks 1893 ontworpen in opdracht van de rooms-katholieke Gemeente van den Heiligen Servatius. Het hekwerk is afkomstig uit de werkplaats van Jos van de Brand uit Schijndel.

Omschrijving.

Symmetrisch smeedijzeren hekwerk met dubbele rij puntspijlen op een hardstenen plint tussen bakstenen hoekpijlers met een hardstenen sokkel en dito afdekplaten bekrond met een bol. In het hekwerk twee toegangen, bestaande uit een tweevleugelig hek waarin de woorden 'MEMENTO MORI' zijn opgenomen en met een middenspijl die is bekrond met een decoratief uitgewerkt kruis. De twee hekken hangen tussen bakstenen hoekpijlers met detaillering als voornoemd maar bekrond met cementstenen beelden van heraldieke engelen in lange, licht geplooid gewaden. In het metselwerk van de linker pijler van de linker toegang is tevens geprofileerde baksteen verwerkt.

Waardering.

Het hekwerk met toegangshekken, de hekpijlers en sculpturen zijn van algemeen belang.

Het object heeft cultuurhistorische waarde als bijzondere uitdrukking van de ontwikkeling van de rooms-katholieke grafcultuur in de

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

tweede helft van de negentiende eeuw. Het object bezit kunsthistorische waarde wegens de esthetische kwaliteit en de detaillering.

Het object heeft tesamen met het kruisbeeld en de grafmonumenten ensemblewaarde als onderdeel van een historisch gegroeid religieus ensemble aan de Rietbeemdweg.

Het object is van belang wegens de gaafheid.

Hoofdcategorie

Uitvaartcentra en begraafplaatsen

Uitvaartcentra en begraafplaatsen

Uitvaartcentra en begraafplaatsen

Subcategorie

Begraafplaats en -onderdelen

Begraafplaats en -onderdelen

Begraafplaats en -onderdelen

Functie

Grafmonument

Kruisbeeld (H)

Begraafplaatshek

Monumentnummer*: 517033

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	18 december 2001
Kadaster deel/nr	82733/155

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Schijndel	Meerijstad	Noord-Brabant

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Schijndel	linker laan noordwesthoek

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Schijndel	G			1309

*Omschrijving***

Inleiding.

Aan het linker laantje in de noordwestelijke hoek van de begraafplaats liggen de op het noordwesten georiënteerde grafmonumenten van de familie Bolsius. Het oudere FAMILIEGRAF is direct aan het laantje gelegen en dateert uit 1881. Stilistisch vertoont het invloeden van de Neo-Renaissance en een gematigde Neo-gotiek.

De familie Bolsius was van grote betekenis voor de welvaart en industriële ontwikkeling van Schijndel en omgeving. Onder leiding van de familie, wiens stamboom tot in de zestiende eeuw teruggaat en verschillende grote geleerden tot haar voorverwanten kan rekenen, kon onder meer de kaarsenindustrie zich ontwikkelen.

Omschrijving.

Het grafmonument beslaat een rechthoekige plattegrond. Naar het zuidoosten nemen de diverse onderdelen toe in hoogte. Een lage, omlopende hardstenen voetplaat wordt aan drie zijden deels afgesloten met een gefrijnde, overkragende en licht oplopende hardstenen dekplaat. Een tweede, licht op- en aflopende afdekplaat ligt met de nok precies op de as van het grafmonument. Deze plaat sluit in de breedte net niet aan bij de aan weerszijden lopende afdekplaat maar dekt in de lengte ongeveer de helft van de rechthoekige plattegrond af (het noordwestelijke deel).

Op de andere helft verheft zich op de middenas een met zes pijlertjes afgezette hardstenen basis, precies in het verlengde van voornoemde afdekplaat en van dezelfde breedte. De zich verjongende, in geometrische vormen gebeeldhouwde pijlertjes zijn onderling verbonden middels een koperen stang en omzomen een licht oplopende tombe die met haar hoofdeinde opgaat in het

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

onderste deel van een haaks erop geplaatste, driedelige opstand. Op de vier zich verjongende zijden van het middendeel zijn witmarmere plaquettes geschroefd. Het bovendeel heeft aan elke zijde een in reliëf gehouwen frontonachtige driehoek, via acroteriën met elkaar verbonden, met binnen het driehoekige veld twee gekruiste palm- of looftakken onder een kruisnimbus, symbolisch voor de Overwinning in de zin van de gelukkige voleinding van het leven. Deze opstand wordt bekroond met een kalkstenen sculptuur van een op een stapel rotsblokken staande vrouwenfiguur. Aan haar voeten een wapenschild met de tekst 'RUSTPLAATS FAMILIE BOLSIUS' en in haar rechterhand een (versoerd, bovenste arm afgebroken) kruis met de epitaaf 'IN HOC SIGNO VINCES'. De vrouwenfiguur, met lange golvende haren is blootvoets en draagt een lang gewaad met een als ceintuur geknoopt doek om haar middel.

Waardering.

Het familiegraf van de familie Bolsius is van algemeen belang.

Het object heeft cultuurhistorische waarden als bijzondere uitdrukking van de ontwikkeling van de rooms-katholieke grafcultuur aan het einde van de negentiende eeuw en van een sociale ontwikkeling. Het feit dat het hier gaat om de familie Bolsius verhoogt de lokale cultuurhistorische waarde. Daarnaast is het cultuurhistorisch waardevol vanwege de bijzondere uitdrukking van het type grafmonument. Het object bezit kunsthistorische waarde wegens de bijzondere opzet en de detaillering.

Het object heeft tesamen met het toegangshek, het kruisbeeld en de andere grafmonumenten ensemblewaarde als onderdeel van een historisch gegroeid religieus ensemble aan de Rietbeemdweg.

Het object is van belang wegens de gaafheid en heeft zeldzaamheidswaarde op grond van de uniciteit van de verschijningsvorm.

<i>Hoofdcategorie</i>	<i>Subcategorie</i>	<i>Functie</i>
Uitvaartcentra en begraafplaatsen	Begraafplaats en -onderdelen	Graf
Uitvaartcentra en begraafplaatsen	Begraafplaats en -onderdelen	Grafmonument

Monumentnummer*: 525709

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	18 december 2001
Kadaster deel/nr	82629/177

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Schijndel	Meerijstad	Noord-Brabant

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Schijndel	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Schijndel	G			1309

*Omschrijving***

Inleiding.

Aan het einde van het rechter beukenlaantje bevindt zich in de zuidelijke hoek van de begraafplaats, midden op de as van het laantje, het KRUISBEELD dat op het noordwesten is georienteerd.

Het uit het vierde kwart van de negentiende eeuw daterende beeld behoort stilistisch tot de Neo-Gotiek.

Omschrijving.

Het frontaal gerichte kruisbeeld bestaat uit een secundaire bakstenen sokkel met daarop een zwart geschilderd gietijzeren kruis waarvan de armen eindigen in driepassen. Rondom het centrum van de kruisarmen een viertal stralen. Aan de bovenste arm een schriftrol met de kruistitel 'IN/RI'. Tussen het kruis en de rechthoekige basis is een staand rechthoekig, geprofileerd tableau ingevoegd waarop in reliëf een doodshoofd staat weergegeven als symbool voor de kortstondigheid van het leven.

Aan het kruis hangt een door een voetstuk ondersteunde, wit geschilderd lijvende Christus, gekleed gaande in het subligaculum; een smalle, de schaamdelen bedekkende lendendoek.

Waardering.

Het kruisbeeld is van algemeen belang. Het object heeft cultuurhistorische waarde als bijzondere uitdrukking van de ontwikkeling van de rooms-katholieke uitbeelding van Christus' kruisiging aan het einde van de negentiende eeuw.

Het object bezit kunsthistorische waarden wegens de esthetische kwaliteit, de bijzondere detaillering en het opmerkelijke

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

materiaalgebruik.

Het object heeft tesamen met het toegangshek en de grafmonumenten ensemblewaarde als onderdeel van een historisch gegroeid religieus ensemble aan de Rietbeemdweg.

Het object is van belang wegens de gaafheid.

Hoofdcategorie

Uitvaartcentra en begraafplaatsen

Subcategorie

Begraafplaats en -onderdelen

Functie

Kruisbeeld (H)

Monumentnummer*: 525710

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	18 december 2001
Kadaster deel/nr	82630/150

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Schijndel	Meerijstad	Noord-Brabant

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Schijndel	G			1309

Omschrijving**

Inleiding.

Ter linkerkant van het kruisbeeld bevindt zich een verzameling graven van de geestelijkheid waarvan het GRAFMONUMENT van pastoor en Apostolisch Vicaris Antonius van Alphen (1748-1831) voor bescherming in aanmerking komt. Van Alphen was pastoor in Schijndel van 1787 tot 1790.

Het op het noordwesten georiënteerde grafmonument behoort stilistisch tot de Neo-gotiek en kan op grond van de stijlkenmerken gedateerd worden in het laatste kwart van de negentiende eeuw.

Omschrijving.

Het smalle, uit baksteen, hardsteen en zandsteen bestaande grafmonument bestaat uit een rechthoekige plattegrond. Het is symmetrisch en frontaal gericht en rijst hoog op waarbij het door versnijdingen steeds smaller wordt.

Op een bakstenen plint staat een brede sokkel met afgeschuinde bovenranden waarop zich een tweedelige opstand verheft. Het hardstenen onderdeel hiervan, met afgebijlde hoeken aan de voorzijde en met een geprofileerde, licht overstekende afdekplaat, heeft aan de voorzijde een ingebeiteld epitaaf met daarop onder andere de tekst: '(...) ANTONII VAN ALPHEN S.T.L. (...) PLACIDE EXPIRAT A MDCCCXXXI (...)'. Het zich verjongende hardstenen bovendeel wordt afgesloten met een topgevel, op de nok bekroond met een kruis op een sokkel en op de schouderstukken met kantelen op een hoge sokkel. Onder de schouderstukken overhoeks geplaatst floraal werk. In de voorzijde is een spitsboognis met neg uitgespaard. De bovenzijde van de nis is omtrokken met ingebeitelde epitaaf 'BEATI QUI PERSECUTIONEM PITIUNTUR PROPTER JUSTITIAM' uit het evangelie van Mattheus, met daarboven in de geveltop een Christusmonogram. Onder de nis een in een gelobde veertienpas gevatte voorstelling van een wapen waarboven een kardinaalshoed van waaruit kwasten het wapen omsluiten. In de nis een zandstenen voorstelling in licht reliëf van een verrijzenis-scène met links en rechts een staande en een zittende slapende soldaat in soldatenkostuum en centraal een gevleugelde engel in lang, licht geplooid

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

gewaad die Christus, bebaard en blootvoets, aan de hand meevoert.

Waardering.

Het grafmonument van pastoor en Apostolisch Vicaris Antonius van Alphen is van algemeen belang.

Het heeft cultuurhistorische waarden als bijzondere uitdrukking van de ontwikkeling van de rooms-katholieke grafcultuur aan het einde van de negentiende eeuw en van een sociale ontwikkeling. Het feit dat het hier gaat om de persoon van Van Alphen, tussen 1790 en 1831 Apostolisch Vicaris van het vicariaat 's-Hertogenbosch, maakt het object waardevol voor de geschiedenis van het katholicisme en het bisdom Den Bosch.

Het object bezit kunsthistorische waarde wegens de bijzondere opzet en verfijnde detaillering van het bovendeel.

Het object heeft tezamen met het toegangshek, het kruisbeeld en de andere grafmonumenten ensemblewaarde als onderdeel van een historisch gegroeid religieus ensemble aan de Rietbeemdweg.

Het object is van belang wegens de gaafheid en heeft zeldzaamheidswaarde.

Hoofdcategorie

Subcategorie

Functie

Uitvaartcentra en begraafplaatsen

Begraafplaats en -onderdelen

Grafmonument

Monumentnummer*: 525711

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	18 december 2001
Kadaster deel/nr	82630/161

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Schijndel	Meierijstad	Noord-Brabant

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Schijndel	G			1309

Omschrijving**

Inleiding.

Aan het linker laantje in de noordwestelijke hoek van de begraafplaats liggen de op het noordwesten georiënteerde grafmonumenten van de familie Bolsius. Het GRAFMONUMENT van de in 1906 overleden Antoon Bolsius ligt ten noordoosten (ter linker zijde) van het voorafgaande familiegraf. Het dateert uit 1907 en is vervaardigd door de uit Stratum (Eindhoven) afkomstige Jan Custers. Stilistisch combineert het invloeden van de Neo-Barok, de Neo-gotiek, de Neo-Renaissance en de de Art Nouveau. Antoon Bolsius was van grote betekenis voor de welvaart en industriële ontwikkeling van Schijndel en omgeving. Onder zijn leiding kon de kaarsenindustrie zich ontwikkelen. In een in 1871 opgerichte fabriek, destijds de grootste van Nederland, werd aanvankelijk alleen bijenwas gebleekt. Deze werd aan kosters geleverd die er vervolgens kaarsen van maakten. Vanaf 1920 werden op de wasblekerij zelf kaarsen geproduceerd. De fabriek doorstond de crises van de jaren twintig en dertig zonder kleerscheuren en de 'Bolsius Groep' behoort tegenwoordig tot de grootste kaarsenproducenten ter wereld.

Omschrijving.

Het grafmonument beslaat een rechthoekige plattegrond. Naar het zuidoosten nemen de diverse onderdelen toe in hoogte.

Op een lage, omlopende gecementeerde bakstenen plint ligt een gefrijnde hardstenen basis van iets kleinere omvang. De hierop gelegen hardstenen tombe, deels met licht oplopende nokrib, gaat met haar hoofdeinde op in het onderste deel van een haaks erop geplaatste tweedelige opstand. Middels twee koperen stangen is deze opstand verbonden met twee decoratief beeldhouwde pijlertjes op de tegenover gelegen hoekpunten. Het rechthoekige onderdeel van de opstand met afgeschuinde bovenranden gaat over in een bovendeel met in- en uitgezwakte vormen. In de zijkanten hiervan zijn met loofbladeren omgeven wapenschilden ingebeiteld, in de voorzijde florale motieven naast een kruisvorm met banderol waarop de tekst 'CRUCE ET ARATRA'.

Op de opstand staat een kalkstenen beeldengroep, gesitueerd op een akker met her en der door de landbouw voortgebrachte

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

producten, met rechts een staande boer met spade, links een gezeten treurende vrouw en schuin achter haar een jong meisje dat een krans opheft naar de beeltenis van Bolsius in een klokgevelachtige opbouw. Op de zijkanten hiervan gestileerde plantmotieven en een krans, op de achterzijde twee gekruiste palmtakken, symbolisch voor de Overwinning in de zin van de gelukkige voleinding van het leven. Op de voorzijde ingebeitelde epitaaf met onder meer 'Ter zaliger nagedachtenis aan (...) ANTONIUS JACOBUS MARIA BOLSIUS (...)'. In de voorzijde van de licht uitzwenkende kop van de achterbouw is een marmeren portret van Anton Bolsius geplaatst, in de achterzijde zijn de letters 'R.I.P' gebeiteld. De opbouw wordt bekroond door een eveneens kalkstenen sculptuur van een zegenende en blootvoets weergegeven verzezen Christus met ijzeren banier in de hand.

Waardering.

Het grafmonument van Anton Bolsius is van algemeen belang.

Het heeft cultuurhistorische waarden als bijzondere uitdrukking van de ontwikkeling van de rooms-katholieke grafcultuur aan het einde van de negentiende eeuw. Daarnaast als uitdrukking van de economische ontwikkeling van Schijndel in relatie tot de fabrikantenfamilie Bolsius en verder als uitdrukking van een sociale ontwikkeling. Daarnaast is het cultuurhistorisch waardevol vanwege de bijzondere uitdrukking van het type grafmonument. Het object bezit kunsthistorische waarde wegens de bijzondere opzet, de detaillering en de diversiteit aan stijlinvloeden.

Het object heeft tesamen met het toegangshek, het kruisbeeld en de andere grafmonumenten ensemblewaarde als onderdeel van een historisch gegroeid religieus ensemble aan de Rietbeemdweg.

Het object is van belang wegens de gaafheid en heeft zeldzaamheidswaarde op grond van de uniciteit van de verschijningsvorm.

Hoofdcategorie

Uitvaartcentra en begraafplaatsen

Subcategorie

Begraafplaats en -onderdelen

Functie

Grafmonument